

TÜRK VE YUNAN BASININDAN ÖRNEKLERLE MANİSA'DA İŞGALİN İLK EVRESİ (MAYIS-HAZİRAN 1919)**Melih AKDENİZ¹****Öz**

2019 yılı, Ege Bölgesi'nde Yunan işgalinin ve Millî Mücadele'mizin başlangıcının 100. yılıdır. 15 Mayıs 1919'da İzmir'in işgaliyle başlayan süreç, kısa süre sonra Manisa'nın da Yunan işgali altına girmesiyle devam etmiştir. Bu sürecin incelenmesinde ana kaynaklardan birini de dönem basını oluşturur. Türkiye'de yayımlanan gazeteler işgal hakkında okuyucularını bilgilendirme görevlerini oldukça zor şartlar altında yerine getirmiştir. Bununla birlikte bölgede işgalci konumunda bulunan Yunanistan'da basının durumu daha farklıdır. Ülkemizde konuyla alakalı çalışmalarda karşı tarafın duruma nasıl yaklaştığının üzerinde fazla durulmamıştır. Oysaki ülkemizde olduğu gibi Yunanistan'da da basın önemli bir kaynaktır. Yunan basınının bu günlerdeki genel bakış açısı elbette ki olumlu yönde idi. Zira Yunan orduları kendileri için maddi ve manevi büyük önem taşıyan İzmir'i işgal etmiş, bununla da kalmayıp Ege Bölgesi'nde hızla ilerlemiştir. Bu çerçevede Yunan gazetelerinde genel bir memnuniyet havası sezilmek mümkündür. Buna karşılık Türk basınında ise doğal olarak işgallere karşı bir tepki ve bölgenin Türklüğünü ispat çabası sezilir. Çalışmanın temel amacı; işgal döneminde yayımlanmış gazetelerin ulaşılabilen koleksiyonlarını kaynak olarak, Manisa'nın işgalini iki tarafın nasıl gördüklerini ve kamuoylarına nasıl aktardıklarını değerlendirmektir.

Anahtar Kelimeler: İzmir, Manisa, İşgal, Türk Basını, Yunan Basını

THE FIRST STAGE OF THE OCCUPATION IN MANİSA WITH EXAMPLES FROM TURKISH AND GREEK PRESS (MAY-JUNE 1919)**Abstract**

2019 is the 100th anniversary of the Greek occupation and the our National Struggle in the Aegean Region. The process which started with the invasion of İzmir on May 15, 1919, continued soon after in Greek occupation of Manisa. One of the main sources of this process is the press of the period. Newspapers published in Turkey has fulfilled their duties of informing their readers about the occupation under extremely difficult conditions. However, the situation of the press is different in Greece which occupies the region. In our country, it was not emphasized how the other party approaches the situation. However,

¹ Manisa Celal Bayar Üniversitesi AİİT Bölümü Öğr. Gör. Dr., E-posta: melihakdeniz@hotmail.com, ORCID: 0000-0002-4379-5371.

Türk Ve Yunan Basınından Örneklerle Manisa'da İşgalin İlk Evresi (Mayıs-Haziran 1919)

the press is an important resource in Greece as well as in our country. Of course the general view of the Greek press in those days was positive. Because the Greek armies occupied İzmir, which was of great material and moral importance for them, and continued occupation in the Aegean region rapidly. In this context, it is possible to perceive a general mood of satisfaction in the Greek newspapers. On the other hand, in the Turkish press, a reaction against the occupations and the attempt to prove the Turkishness of the region is perceived. The main objective of this study is to evaluate how the two sides see the occupation of Manisa and transfer them to the public, based on the accessible collections of newspapers published during the occupation period.

Keywords: İzmir, Manisa, Occupation, Turkish Press, Greek Press

Giriş

Yunan Başbakanı Eleftherios Venizelos'un Megali İdea¹ doğrultusunda hazırlanan ve Yunanistan'ın toprak taleplerini içeren notası, Paris Barış Konferansı'nda ciddi tesir yaratmıştır. Bu notada Yunanistan'a bırakılması beklenen yerlerden biri de İzmir ve çevresidir.²

Aslında bu bölgenin Yunanistan'a bırakılacağı iddiaları sürpriz değildir. Zira daha 30 Ekim 1918 tarihli Mondros Mütarekesi'ni takip eden günlerde, özellikle yerli Rumlar tarafından bu yönde söylentiler yüksek sesle dillendirilmeye başlanmıştır. Başta Venizelos olmak üzere, bölgenin Yunanistan'a bırakılmasını savunanların temel argümanlarından biri ise; burada yaşayan Rum nüfusun bölgenin yerli halkı olduklarıdır. Oysaki bu iddia siyasî bir propaganda söyleminden ileriye gitmez. Manisa ve yöresinden örnek verecek olursak; burada yaşayan Rum nüfusun, bölgenin Türk hâkimiyetine geçtiği dönemdeki yerli halkla organik bir bağı yoktur. 19. yüzyılda Manisa ve civarındaki Rumların kökeni öncelikle Midilli

¹ Megali İdea: Büyük Fikir/Büyük İdeal anlamına gelen bu terim, Yunanistan'ın büyüme siyasetinin sloganı konumundadır. Temel olarak; İstanbul'un başkent olacağı, tüm Yunan nüfusunu kapsayacak tek bir devleti ifade eder.

² Venizelos'un bu notasında Ege Bölgesi'nden başka Doğu ve Batı Trakya, Arnavutluk'a bağlı Epir Bölgesi, Kıbrıs, Rodos ve On iki Adalar, Meis, İmroz ve Bozcaada gibi yerler de Yunanistan tarafından resmen talep edilmiştir.

ve diğer Ege adalarına, bunun ardından 1770 sonrası Mora'dan göç eden Yunan nüfusa dayanmaktadır.³

Bununla beraber İzmir ve çevresi daha önce İtalyanlara söz verilmiş ve kimi yerleşimlere İtalyan askerleri konuşlanmıştır. Ancak o günlerde Antalya ve çevresine de asker çıkaran ve Rodos ile On iki Adalar'ı elinde tutan İtalya'yı, Doğu Akdeniz'deki menfaatleri için sakıncalı gören İngiltere'nin desteği ile bölgenin Yunanlılara bırakılmasına Paris'ten onay verilmiştir.

Böylece Mayıs ayının ortasında İzmir'den başlayan Yunan işgali, kısa süre içerisinde tüm bölgeye yayılacaktır. O günlerde Türk ve dünya kamuoyunun bölgedeki Yunan işgalinin gelişimini takip ettiği ana kaynak ise basındır.

İstanbul basınına baktığımızda; bugünlerde şehirde yayınlanmakta olan gazetelerin büyük çoğunluğunda sütunları, işgal ve bu işgallere gösterilen tepki haberlerinin doldurduğunu görürüz. Bunun yanı sıra o günlerde kentte gerçekleşmekte olan tehcir yargılamaları, Paris'te devam eden barış görüşmeleri başta olmak üzere Avrupa'daki siyasî gelişmelere de yer verilmiştir. Özellikle İstanbul'da gerçekleşen tepki mitingleri gazetelerde geniş yer alırken, yurdun dört yanından gelen protesto telgrafları da iç sayfalarda okuyucuya sunulmuştur. İşgale yönelik ana haber içeriklerini ise doğal olarak İzmir'in işgali ve bu olaya gösterilen tepkiler oluşturmaktadır.

Sansür ise o günlerde basının gerçek tepkisini ölçmekte önümüze çıkan önemli bir engeldir. Gerek resmi sansür gerekse otosansür, zaman zaman işgal bölgelerinde neler olup bittiğini yahut bu işgaller karşısında Anadolu'nun çeşitli yerlerinden gelen tepkilerin şiddetini görmemizi engellemektedir. Bu çerçevede İstanbul'daki hükümet açısından, bölgedeki işgallerin genişlediği haberlerinin gündeme geç sunulması, İzmir'in işgali ile tavan yapmış olan kamuoyu tepkisinin soğutulmasına yönelik bir mantığa hizmet etmektedir.

İzmir'in işgaline karşı basında görülen tepkilerde “nüfus meselesi” olarak tanımlayabileceğimiz tartışma, üzerinde durulan esas konu olarak karşımıza çıkar. İzmir ve çevresinin işgaline karşı ortaya konan ilk tepki ve savunma, bölgenin Türklüğü üzerine inşa edilmeye çalışılmıştır. Bu durumun temelini, o günlerin önemli

---

³ Melih Akdeniz, “Bir Rum Eğitimcinin Gözünden 19. Yüzyıl Sonlarında Manisa ve Civar Köylerinde Nüfus ve Eğitim”, *Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, C 16, S 3, Eylül 2018, s. 472-473.

Türk Ve Yunan Basınından Örneklerle Manisa'da İşgalin İlk Evresi (Mayıs-Haziran 1919)

konularından olan Wilson Prensipleri oluşturmaktadır. Prensiplerin, Osmanlı sınırları içinde Türklerin çoğunlukta olduğu yerlerde egemenliğin sağlanacağına belirtildiği 12. maddesine atfen, işgal bölgesinde Türk nüfusun çoğunluk olduğunun kanıtlanması önem kazanmıştır. Nüfus konusunda başta gelen veri, Hariciye Nezareti'nin o dönemde yayınlamış olduğu istatistiklerdir.

Bölgede nüfus olarak ekseriyeti Türklerin oluşturduğu ve dolayısıyla işgale uğrayışının haksız olduğu savı üzerinde durulurken, diğer taraftan da Yunanistan ile Birinci Dünya Harbi'nde savaşmamış olmamız da konu edilen bir diğer husustur. Savaş döneminde hiç karşı karşıya gelmediğimiz Yunanistan'ın "Galip Devlet" sıfatıyla İzmir gibi, Osmanlı Devleti'nin en önemli kentlerinden birine asker çıkarıyor oluşu reddedilmektedir.⁴

Türk basınının bölgedeki işgale tepkisi öncelikli olarak İzmir üzerinden sürdürülür. Bu konuda gazete sayfalarında sık sık nüfus grafiklerine ve istatistiklerine rastlanır. Bu haberlerin temel amacı özeldir İzmir'in genelde Batı Anadolu coğrafyasının Türklüğünü ispat etmektir. Bu bağlamda gazetelerde yer alan nüfus verileri incelendiğinde İzmir'in bağlı bulunduğu Aydın vilayetinde Türk nüfusun oldukça büyük bir çoğunlukta olduğu anlaşılmaktadır.⁵

⁴ "Aydın Vilayeti", *Sabah*, 17 Mayıs 1919.

⁵ Elbette gazetelerde bu veriler sayılara dayandırılarak açıklanır. Basın, 1891'den itibaren hazırlanmış değişik kaynaklardan çeşitli rakamları okuyucularına sunar. Bu istatistiki bilgiler son olarak Hariciye Nezareti'nin verilerine ulaşır. Bu haberlere göre o günlerde Aydın Vilayeti'nin nüfus toplamı 1.588.996'dır. Bu nüfusun 1.293.527'sini Türkler oluşturur. Konu ile alakalı haberler için Bkz. "Amiral (Galtrop)un Aydın Vilayeti'ne İki Notası/Bab-ı Ali Hukuk-ı Milleti Muhafaza İçin Teşebbüsde Bulunmuştur", *Vakit*, 16 Mayıs 1919; "Wilson Prensipleri Nerede?", *İleri*, 17 Mayıs 1919; "Gözyaşlarımızı Olsun, Bırakınız Biraz Aksın!...", *Hadisat*, 17 Mayıs 1919. İzmir şehrinin nüfusuna baktığımızda ise tablonun değiştiğini görürüz. Buna göre şehrin 237.199 olan nüfusunun 111.486'sını Türkler, 87.497'sini ise Rumlar oluşturmaktadır. Geriye kalan nüfus ise Ermeni, Musevi ve İzmir'de yaşayan yabancı uyruklulardan oluşur. Bunun yanında belirtmemiz lazımdır ki; *Vakit* ve *İleri* gazetelerindeki haberlerde rakamlardaki farklılıklar göze çarpar. İki gazete de Aydın Vilayeti'nin toplam nüfusunda ve bu nüfustaki Türk sayısında aynı rakamları verir. Ancak Rum nüfus *Vakit* gazetesinin haberinde 233.924 iken *İleri*'nin haberinde bu rakam 223.924'e düşer. Bu gibi oynamaların dizgi hatasından kaynaklanmış olduğu düşünülebilir. *Memleket* gazetesi de işgal ile alakalı haberlerin arasında bir nüfus bilgisi vermektedir ancak bu rakamlar hem diğer gazetelerde gördüklerimizden farklıdır hem de kaynak belirtilmeden yazılmıştır. *Memleket*'e göre vilayet nüfusunda 1.249.067 Türk ve 299.097 Rum bulunmaktadır. Bkz. "İzmir Nüfusu", *Memleket*, 16 Mayıs 1919.

Yunan gazeteleri de İzmir ve Ege Bölgesinde Rum nüfusun yoğunluğu ekseninde haberler yapmıştır. Bu gibi haberlerin, temelde Yunanistan'ın bu bölgede demografik açıdan güçlü olduğu yolunda bir propaganda olduğunu söylemek yanlış olmaz.

Bahse konu dönemde Yunan basınında Manisa'ya yönelik ilk habere ise erken bir tarih olarak 16 Mayıs 1919 tarihli⁶ Makedonia gazetesinde rastlamaktayız. Bölgedeki Rum varlığının toplu bir şekilde verilmesinin amaçlandığı haberde Denizli, Menteşe/Muğla, Aydın, Manisa ve İzmir'deki çeşitli rakamlara yer verilmektedir. Bu habere göre Manisa Sancağı'nda; 83.626 Rum meskûn, 60 kilise, 78 din adamı, 49 erkek okulu, bu okullarda görevli 122 öğretmen ve eğitim alan 5.705 öğrenci, 26 kız okulu, 69 öğretmen ve 3.565 öğrenci bulunmaktadır.⁷

Türk basınında ise İzmir'in aksine Manisa ile alakalı olarak herhangi bir nüfus verisi göremeyiz. Ancak Türkçe gazetelerin İzmir'in nüfusu hakkında hazırladıkları haberlerde sık sık atıfta buldukları Cuinet'nin eserine baktığımızda Manisa için de oldukça ayrıntılı bilgilere ulaşmak mümkündür. Zira özellikle Türk tarafının sık sık temel dayanak noktası olarak aldığı ve görece yakın bir tarihe ait en kapsamlı istatistiki bilgileri veren bir kaynak konumundaki Vital Cuinet'nin *La Turquie D'Asie* kitabındaki verilere göre Saruhan Sancağı'nın toplam nüfusu 345.749'dur. Bu nüfusun 291.460'ı Müslüman (Türk), 47.533'ü Rum, 3.882'si Ermeni, 1.939'u Musevi ve 935'i yabancıdır.⁸ Bu istatistiki veriden hareketle diyebiliriz ki yukarıda zikrolunan haberde gördüğümüz üzere yaklaşık 25 yıllık bir süreçte Manisa Sancağı'ndaki Rum nüfusun neredeyse iki katına çıkmış olması oldukça zorlama bir ifadedir. Kaldı ki olağanüstü bu artış gerçek kabul edilse ve bölgedeki Türk nüfusun hiç artmadığı varsayılsa dahi sancaktaki Türk nüfus yine de haberde verilen Rum nüfusun neredeyse 3,5 katına karşılık gelmektedir.

Yine Cuinet'ye göre Saruhan Sancak merkezi olan Manisa'nın (bağlı yerleşimlerle) nüfusunun 26.000'i Türk, 15.400'ü Rum olmak

⁶ Yunanistan'da bu dönemde eski usul (Jülyen) takvim kullanılmaktadır. Bugün kullandığımız Gregoryen takvim ile Jülyen takvim arasında 13 günlük bir fark bulunmaktadır. Çalışmanın metin kısmında geçen tarihler, bugün kullandığımız şekliyle (Gregoryen) verilmiştir. Dipnotlarda ise sadece gazete künyelerindeki tarih gösterilmiştir. Türk ve Yunan gazetelerinde yer alan haberlerin arasındaki zaman farkı bu konuya göre değerlendirilmeli, Yunan gazetelerine yapılan atıflardaki tarihe 13 gün eklenmelidir.

⁷ "Ti Pernume", *Makedonia*, 3 Maiu 1919 ("Τι Περνούμε", *Μακεδονία*, 3 Μαΐου 1919).

⁸ Vital Cuinet, *La Turquie D'Asie*, C 3, Paris, 1894, s. 525.

Türk Ve Yunan Basınından Örneklerle Manisa'da İşgalin İlk Evresi (Mayıs-Haziran 1919)

üzere 45.000; Manisa kent merkezinin nüfusunun ise 21.000'i Türk, 10.400'ü Rum olmak üzere 35.000'dir.⁹ Rumların Saruhan Sancağı'nda toplam 62 okulları ve bu okullarda öğrenim gören 3.796 öğrencileri vardır.¹⁰ Belirtmek gerekir ki Cuinet'nin verileri, çağdaşı kaynaklarla da paralellik gösterir. Örneğin 1894 yılı Aydın Vilayet Salnâmesi, Manisa'nın nüfusunu 45.920 olarak vermektedir.¹¹

Manisa'nın İşgaline Doğru

15 Mayıs'ta İzmir'le başlayan işgal hızlı bir yayılma süreci ile devam etmiştir. Bölgedeki işgalin gelişimi açısından Yunan basının beklentisi ise burada yaşayan Türklerin yaşadıkları memleketleri terk edip iç bölgelere doğru göçmeleridir. Özellikle 15 Mayıs 1919'u takip eden haberlerde bu yönde bir takım istekler açıkça belirtilir. Örneğin Embros gazetesi, 20 Mayıs 1919 tarihinde vermiş olduğu haberde; Akhisar ve Soma'da yaşayan Türk nüfusun bu kentleri terk etmeyerek kaderlerine razı olduklarını yazmaktadır.¹²

Bununla beraber İzmir çevresindeki işgalin genişlemesi, Yunan basınında tüm bölgede genel bir işgal beklentisi oluşturmuştur. İzmir'in işgalinin ilk günlerinde genel olarak bölgeye de değinilmekte ancak bu durum çoğu zaman olumsuz yönde yapılan bazı haberlerle olmaktadır. Bu günlerde Manisa'da yaşayan Rumlara yönelik bir katliam girişiminin sonuçsuz kaldığı yahut Aydın'da Türklerin, Rum mahallesini ateşe verdikleri gibi bir takım asılsız haberler Yunan okuyucusu ile paylaşılır.¹³ Oysa bu tip haberlerin, temelde bölgede bir Rum kırımını var gibi göstererek gerek Yunan kamuoyu ve gerekse Paris'teki Barış Konferansı'na katılan devletlerin kamuoylarına yönelik bir propaganda olduğu açıktır. Maksud; zaten bu yönde emir almış olan Yunan ordusunun işgalinin İzmir ile sınırlı

⁹ Aynı eser, s. 536.

¹⁰ Aynı eser, s. 526.

¹¹ Feridun M. Emecen, *XVI. Asırda Manisa Kazâsı*, TTK Yay., Ankara, 1989, s. 55. Manisa'nın 19. yüzyıldaki demografik gelişimi ile alakalı bilgi için Bkz. Nejdet Bilgi, "1842 Yılında Saruhan Sancağı'nın Nüfusu ve İdarî Bölünüşü", *Manisa Araştırmaları*, S 1, 2001, s. 92-95; *Aydın Vilayet Salnâmesi*, 1879, s. 117; Nusret Köklü, *Dünkü Manisa*, İkinci Kitap, Ankara, 1970, s. 39; Akdeniz, s. 468-496.

¹² "İ Katohi Epekteineta/O Topos Katharizeta Apo Tus Listas", *Embros*, 7 Maiu 1919 ("Η Κατοχή Επεκτείνεται/Ο Τόπος Καθαρίζεται Από Τους Ληστές", *Εμπρός*, 7 Μαΐου 1919). Haberde geçen "kadere razı olmak" deyimini bir tehdit olarak algılanmamalıdır. Burada anlatılmak istenen mezkûr kentlerde yaşan Türk nüfusun Yunan işgalini kabul edecekleridir.

¹³ Aynı haber.

kalmayarak bölge geneline yayılması yönünde Yunan ve Avrupa kamuoyu nazarında meşru bir zemin hazırlanmasıdır.

İlerleyen günlerde beklenen olacak ve işgal genişleyecektir. Yunan işgal kuvvetleri İzmir'den ayrılan demir yollarını takiple üç kol halinde iç bölgelere doğru ilerlemeye başlamışlardır. Bununla birlikte Paris'teki gelişmeler doğrultusunda bu ilerleme bir müddet durmuşsa da¹⁴ kısa bir süre sonra yine devam etmiştir. Rizospastis'in 24 Mayıs'ta okuyucularına verdiği habere göre; İzmir'deki Yunan ordusuna ilerleyişini sürdürmesi ve Manisa, Ayvalık gibi kentleri ve bunlara bağlı yerleşimleri işgal etmesi emredilmiştir.¹⁵

Yunan basınının İzmir'den gelen telsiz ve telgraf haberlerine dayandırarak okuyucularına duyurduğu gelişmeler önemlidir. Bu haberlerden birine göre, Yunan işgal kuvvetlerinin üç kol halinde yürüyen birliklerinden Binbaşı Nikoletatu'nun komutasındaki kol Menemen'i almak için ilerlemektedir.¹⁶ Genellikle son dakika haberleri olarak değerlendirebileceğimiz işgal haberlerinde ilerleyen Yunan birliklerinin Manisa'ya yaklaştıkları bildirilmektedir.¹⁷ Yunan basınında işgalle ilgili verilen haberlerin genel söylemine göre işgal kuvvetlerinin girdiği bölgelerde nizam ve güvenlik hâkimdir.

Yunan gazetelerinde gördüğümüz haberlerin genel eksenini İzmir'in işgali ve takip eden olaylar üzerinde olmakla birlikte özellikle ilerlemekte olan Yunan işgal kuvvetlerinin hangi aşamaları geçtiğine de önem verilir. Örnek olarak; Yunan birlikleri İzmir'in işgali sonrası 16 Mayıs'ta Buca ve Bornova'ya, 17 Mayıs'ta da Urla'ya kadar ilerleyerek buraları işgal etmiş, sonrasında İzmir-Aydın demiryolu hattı boyunca yürüyüşünü sürdürerek Seydiköy¹⁸ ve Cumaovası'na kadar ilerlemiştir.¹⁹ Yunan birlikleri 19 Mayıs'a kadar Torbalı'ya varmış böylece işgal Ödemiş'e kadar uzanmıştır. Yunan kuvvetlerinin bir kısmı da Niğde²⁰ yürümektedir. 22 Mayıs'a kadar

¹⁴ "İzmir Haksızlığının Tamirine Doğru", *Sabah*, 21 Mayıs 1919.

¹⁵ "İ Proelasi tu Stratu Mas", *Rizospatis*, 11 Maiu 1919 ("Η Προέλαση του Στρατού Μας", *Ριζοσπάστης*, 11 Μαΐου 1919).

¹⁶ "Tris Elinike Falanges Proelavnun", *Makedonia*, 11 Maiu 1919 ("Τρεις Ελληνικάί Φάλαγγες Προελαύνουν", *Μακεδονία*, 11 Μαΐου 1919). Menemen'i işgal için yürüyen Yunan kuvvetleri ile alakalı bu haberin gazete sütunlarına taşındığı tarihte Menemen işgal edilmiş bulunuyordu.

¹⁷ "İ Ektasis tis Elinikis Katohis", *Embros*, 11 Maiu 1919 ("Η Έκτασις της Ελληνικής Κατοχής", *Εμπρός*, 11 Μαΐου 1919).

¹⁸ Gaziemir.

¹⁹ "Sinehizete İ Elinikis Proelasis en Mikraisa", *Makedonia*, 12 Maiu 1919 ("Συνεχίζεται Η Ελληνικής Προέλασις εν Μικρασία", *Μακεδονία*, 12 Μαΐου 1919).

²⁰ Kemalpaşa.

Türk Ve Yunan Basınından Örneklerle Manisa'da İşgalin İlk Evresi (Mayıs-Haziran 1919)

Menemen'in işgali de tamamlanmış ve böylece işgal kuvvetleri buranın doğusundaki Manisa derbendine ulaşmıştır.²¹ Yunan basınına göre işgaller herhangi bir direnişle karşılaşmadan, sükûnetle kabul edilmektedir. İşgal bölgelerinde yaşayan Türk halkının büyük çoğunluğu da bu durumdan memnundur ve Yunan askerine güven duymaktadır.²²

Türk basını ise işgalleri okuyucularına haber verirken ayrıntılara fazla girememektedir. Elbette Yunan gazeteleri, işgalci taraf olduklarından bu konuları okuyucularına motive edici şekilde ve en ince ayrıntısına kadar vermeye çaba göstermektedir. Bununla beraber bölgede, haber ve haberleşme kaynakları açısından zengindirler. Türk basını ise ancak kısıtlı kaynaklardan alabildikleri haberleri yazabilmektedir. Yunan kuvvetlerinin İzmir şehrinden çıkarak civar yerleşimlere ilerlemesini takiben bölgeden telgraf iletişimi de bir müddet için kesilmiştir.²³ İzmir ve civarından sağlıklı malumat alınamayışının en önemli faktörleri yine bir haber içerisinde açık bir şekilde ifade edilir. Yeni Gazete'nin 28 Mayıs 1919 tarihli nüshasında yer alan haber şöyledir:

“İzmir işgalinden sonra İzmir’de çıkan Türkçe gazeteler İstanbul’a gelmemeye başladı. Bunlar ihtimal idarehanelerinin işgali veyahut muharrirlerinin tevkifi sebebiyle tatil-i neşriyat ettiler. Bundan başka İzmir’den doğru ve kat’i malûmatı telgrafla ve mektupla almak kabil değil. Çünkü Yunanlılar posta ve telgrafhaneye kontrol koydular. Binâenaleyh aldığımız malûmat ancak İzmir’den gelebilen yolcuların ifadelerine münhasır kalıyor...”

Bu satırların ardından aynı günlerde ulaşan Ödemiş, Torbalı, Çirkince²⁴ ve Menemen'in işgal haberi okuyucuyla paylaşılmıştır.²⁵

²¹ “Mia Ekthesis Peri ton Gegonoton tis Smirnis”, *Rizopastis*, 13 Maiu 1919 (“Μία Έκθεση Περι των Γεγονότων της Σμύρνης”, *Ριζοσπάστης*, 13 Μαΐου 1919).

²² “İ Turki Empistevonde is ton Elinikon Straton”, *Embros*, 9 Maiu 1919 (“Οι Τούρκοι Εμπιστεύονται εις τον Ελληνικόν Στρατόν”, *Εμπρός*, 9 Μαΐου 1919).

²³ “İzmir’de Vaziyet/Bazı Yerde Muhaberat-ı Telgrafiyede Münkıta”, *Hadisat*, 22 Mayıs 1919.

²⁴ Şirince.

²⁵ “İzmir’den Haberler”, *Yeni Gazete*, 28 Mayıs 1919.

Bölgedeki haber kaynakları açısından adeta eli kolu bağlanmış olan Türk basını, bu işgalleri zaman zaman toplu bir halde sütunlarına taşımak zorunda kalmıştır.²⁶

Yine Türk basınının İzmir'in işgaline yönelik tepkiler çerçevesinde sütunlarında yer verdiği okuyucu telgraflarına bakıldığında Yunan ordusunun bu işgal hareketinin durmayacağı ve bölgenin geri kalanına da genişleyeceği korkusunun satırlara yansıdığı görülür. Ege bölgesinin demografik yapısı göz önüne alındığında, özellikle Balkan Harbi'nden sonra bu coğrafyada yerleştirilen muhacirlerin, daha önceden tanıdıkları Yunan ordusunun işgalinden haklı bir korku duydukları da muhakkaktır. Bu duruma güzel bir örnek gazete sayfalarına yansıyan bir telgrafın satırlarında okunabilir:

*"Hükümet-i Osmaniye'nin kalbgâhi olan sevgili İzmir'imizin Yunan askeri tarafından işgali büyük bir ekseriyet-i İslamiye'yi haiz bütün vilayette olduğu gibi burada da heyecan tevlid etmiştir. Hak ve adalet uğrunda kan döktüğünü iddia eden devlet-i azîmenin bu harekete ruy-i muvafakat göstermesi bizi endişeye sevk etmiştir. Altı seneden beri Makedonya ve Rumeli'de Yunan ordusunun aciz ...(bir satırlık boşluk)... küçük bir ekalliyette bulunan yerli Rum ahalisinin en son ahvalin kendilerine verdiği şımarıklık ile bize buranın da Rumeli fecayine sahne olacağı kanaatini verdiği, eğer işgal bir vaziyet-i askeriye icabı ise bunun bir devlet-i muhibbe tarafından icrasını rica eder aksi takdirde bu güzel memleketlerin bir harabezâra döndürüleceğini ve akan kanlara ilaveten tekrar kan akıtılacağını ehemmiyetle beyan ederiz."*²⁷

"Alaşehir ve Havalisi İslam Kadınları Namına Mağrure Nebile" imzasını taşıyan bu telgraf, bölgedeki işgalin genişleyeceği öngörüsünde bulunan ve işgalin ne gibi sonuçlar doğuracağını ikaz eden bir ses olması açısından önemlidir.

Yunanistan'ın bölgede giriştiği işgal hareketine karşı tepkiler gecikmez. İşgal edilen bölgelerde bu durum, ilk aşamada genellikle sükûnetle karşılansa da ilerleyen zamanda silahlı bir direniş

²⁶ "Yunanlılar Nereleri İşgal Etmişler", *Sabah*, 23 Mayıs 1919; "Nereleri İşgal Edildi!", *Zaman*, 23 Mayıs 1919.

²⁷ "İzmir Meselesi Etrafında", *Alemdar*, 23 Mayıs 1919.

Türk Ve Yunan Basınından Örneklerle Manisa'da İşgalin İlk Evresi (Mayıs-Haziran 1919)

hareketinin de düşünülmemekte olduğunu, zaman zaman Yunan basınında çıkan haberlerin satır aralarında görmek mümkündür. Makedonia gazetesi işgalin gelişimini vermiş olduğu haberin devamında Türklerin, Menemen ve Nif civarında bulunan depoları basarak buralardaki silah ve mühimmatları aldıklarını belirtmektedir.²⁸ Yine buna benzer haberler Manisa'nın işgali öncesinde de gündeme gelmiştir. Yunan ordusunun ilerleyişinin coşkun halk kitleleri tarafından sevinçle karşılandığı belirtilen bazı haberlerde daha önceden beyan edilen işgale karşı direniş hareketlerinin de yaşanmadığı kaydedilmektedir.²⁹ Aslında bu tip haberler, siyasî çabalarla engellenemeyen ve süreceği anlaşılan Yunan işgaline karşı halkın büyük bir çoğunluğundaki tepkisizliğe karşı, silahlı bir direniş tasarlayan kişilerin de varlığına işaret etmektedir.

Makedonia gazetesi bu gibi hareketleri Yunan karşıtı propagandalara bağlamaktadır. Yunan işgal kuvvetlerinin henüz ulaşmadığı bölgelerde yapılan işgal karşıtı propagandanın, bölgede yaşayan Türkler üzerinde tesirli olduğu ve Türklerin bu etki altında kalarak silahlandığı ve çeteler kurarak dağlara çekildiği haberleri verilmektedir. Böyle bir direnişin düzenli Yunan ordusunun ilerleyişini durdurmasının mümkün olmadığı belirtilen haberde, aynı zamanda bu propagandayı bölgede yayanların Jöntürk Komitacılarıyla³⁰ işbirliği içerisinde hareket ettiklerine dikkat çekilmektedir.³¹ Bölgedeki Türk direnişini bir nevi propaganda ürünü sayan gazete, aynı haberinde kendisi de işgal propagandası yapmaktadır. Buna göre, "*Manisalı Türkler işgal karşıtı söylemlerin etkisinde kalarak bölgedeki Rumları korkutmak ve sindirmek amacıyla silahlanmışlardır. Manisa mutasarrıfı da nizamı sağlamakta güçlük çekmektedir.*" Efes Metropolit'i'nin, İzmir'deki işgal komutanlığına bir telgraf çektiğini de belirten gazete, bu telgrafın içeriğinden de bahseder. Makedonia'nın haberine göre Metropolit bahse konu

²⁸ "Tris Elinike Falanges Proelavnun", *Makedonia*, 11 Maiu 1919 ("Τρεις Ελληνικάί Φάλαγγες Προελαύνουν", *Μακεδονία*, 11 Μαΐου 1919).

²⁹ "İ Apehthis Antheliniki Propaganda", *Makedonia*, 12 Maiu 1919 ("Η Απεχθής Ανθελληνική Προπαγάνδα", *Μακεδονία*, 12 Μαΐου 1919).

³⁰ Yunan basınında İttihatçılar için kullanılan tabir.

³¹ "İ Propaganda", *Makedonia*, 13 Maiu 1919 ("Η Προπαγάνδα", *Μακεδονία*, 13 Μαΐου 1919).

telgrafında, Manisa yöresine Yunan askerinin gönderilmesini ve tüm bölgenin Yunan ordusunca işgal edilmesini istemektedir.³²

Elbette bu olağanüstü günlerde çeşitli şayialar da basında yer alır. Örneğin İzmir'in işgalini takip eden ve işgallerin genişlediği bir dönemde İzmir Valisi İzzet Bey'in, Manisa Mutasarrıfı Hüsnü Bey'in ve Kasaba³³ Kaymakamı Haydar Bey'in istifa ettikleri dedikoduları toplumda yayılmaya başlamıştır. İzmir basınına bakıldığında bu tip haberlerin gerçeği yansıtmadığı anlaşılmaktadır.³⁴

Manisa'nın Yunan işgaline uğramasına yakın bir dönemde Zaman gazetesine gönderilen bir telgraf, Türk halkının, Yunan işgaline bakışını ve bu işgale karşı duyulan ve temellerini geçmişteki acı tecrübelere dayandıran haklı korkuyu gözler önüne sermektedir. Manisa Türk Kadınlığı Cemiyet-i Umumiyesi imzasıyla 24 Mayıs'ta gazeteye gönderilen telgraf şöyledir:

*"Sevgili memleketimizin Yunan devleti tarafından (İzmir)den başlayıp yavaş yavaş devam eden elim bir işgale maruz kalması bizleri dilhûn etmekte ve gayritabii, müthiş bir ceza gibi telakki edilmektedir. Mesele bir işgal-i askeri mahiyetinde ise bu vazifeyi düvel-i muazzama ve mütemeddineden birisinin deruhde buyurmasını rica ederiz. Aksi takdirde bu güzel vatanımızın harabezara dönerek kan içinde yüzeceği bedihidir. Mamafih cihana adalet-i tamme neşrettiğine emin olduğumuz düvel-i muazzamadan biri işgal edecek olursa teessürümüzün kısmen tahaffûf edeceğine katiyen eminiz."*³⁵

İşgalin Yunanistan yerine İngiltere, Fransa ya da İtalya gibi bir devlet tarafından gerçekleştirilmesi arzusu dile getirilen bu telgraf toplum genelinin görüşlerini yansıtmamakla birlikte bölgede yaşayan halkın işgale bakışını ve bu kaçınılmaz duruma karşı "kötünün iyisini" tercih ettiğini göstermesi bakımında da ilgi çekicidir.

Manisa'nın İşgali ve Sonrası

³² Aynı haber.

³³ Turgutlu.

³⁴ "Vilayet Havadisi", *Islahat*, 25 Mayıs 1919.

³⁵ "İzmir Faciası Etrafında", *Zaman*, 26 Mayıs 1919.

Türk Ve Yunan Basınından Örneklerle Manisa'da İşgalin İlk Evresi (Mayıs-Haziran 1919)

Manisa'nın işgali 25 Mayıs 1919 tarihini taşır.³⁶ Bu işgal Yunan 5. Piyade Alayı'na bağlı birlikler tarafından gerçekleştirilmiştir.³⁷

Yunan birliklerinin Aydın vilayetindeki işgal yürüyüşü, son yirmi yılda inşa edilmiş üç demiryolu güzergâhı üzerinde olmuştur. Bunlardan Menemen üzerinden ilerleyen kol herhangi bir direnişle karşılaşmaksızın Manisa'yı işgal etmiştir. Yunan askerî kaynaklarının 24 Mayıs'ta işgal edileceğini hesap ettikleri Manisa bir gün gecikmeli olarak işgale uğramıştır. İşgal öğleden sonra saat 12.30 sıralarında vuku bulur.³⁸ Yunan gazetelerinin genellikle iç sayfalarında yer alan haberlere göre, işgal kuvvetleri önce Manisa yakınlarında toplanmış ardından kent merkezine girmiş, burayı ve yakın çevresini kontrol altına almıştır.³⁹ Efes Metropolitinin de katıldığı işgal, yerli halkın coşkunu sevinç gösterileri altında tamamlanmıştır.⁴⁰

³⁶ Zeki Sarıhan, *Kurtuluş Savaşı Günlüğü*, C 1, 3. Baskı, TTK Yay., Ankara 1993, s. 275. Bununla birlikte işgali 26 Mayıs'a tarihlenen kaynaklar da vardır. Bkz. *Türk İstiklâl Harbi*, 2. Cilt, 1. Kısım, 3. Baskı, ATASE Yay., Ankara 1999, s. 67-68.

³⁷ *Hronologio Polemikou Gekonoton tu Eliniku Ethnos (490 p.h.-1953)*, Arhia Geniku Epitelio Stratu, Athina, 2014, s. 124, 332 (*Χρονολόγιο Πολεμικών Γεγονότων του Ελληνικού Έθνους (490 π.χ.-1953)*, Αρχεία Γενικού Επιτελείου Στρατού, Αθήνα, 2014, σ. 124, 332). Manisa'nın işgalinden bahseden kaynakların çoğunda buranın "5. Alay tarafından" işgal edildiği yazmaktadır. Bu sözlerden alayın tamamının Manisa'nın işgalinde hazır bulunduğu anlaşılmaktadır. Bizim, yukarıda zikrettiğimiz Yunanistan Genelkurmay Başkanlığı Arşiv Dairesi tarafından hazırlanmış yayına dayanarak yaptığımız tespite göre ise işgal 25 Mayıs 1919'da 5. Piyade Alayı'na bağlı I. ve III. Taburlar tarafından gerçekleştirilmiştir. Alayın II. taburu o günlerde Nif'in işgal edilmesi emrini uygulamaktaydı.

³⁸ "Katelave tin Magnisian ke Vadizi Pros ton Kasaba", *Makedonia*, 13 Maiu 1919 ("Κατέλαβε την Μαγνησίαν καί Βαδίζει Προς τον Κασαμπά", *Μακεδονία*, 13 Μαΐου 1919); "Katelifthi i Magnisia", *Makedonia*, 13 Maiu 1919 ("Κατελήφθη η Μαγνησία", *Μακεδονία*, 13 Μαΐου 1919) Zaman zaman burada gördüğümüz örnekte olduğu gibi aynı haber, gazetenin aynı nüshasında farklı başlıklar altında görülebilmektedir. Bunun temel nedeni yoğun gündemde gazetenin baskıya verilmesine yakın gelen yıldıırım haber olarak niteleyebileceğimiz haberler ve zaman zaman da gazetelerin gün içerisinde birden fazla baskı yapmasıdır.

³⁹ "Katalipsis tis Magnisias", *Rizospastis*, 14 Maiu 1919 ("Κατάληψις της Μαγνησίας", *Ριζοσπάστις*, 14 Μαΐου 1919).

⁴⁰ "İ Elines Katelavon tin Magnisian", *Embros*, 14 Maiu 1919 ("Οι Έλληνες Κατέλαβον την Μαγνησίαν", *Εμπρός*, 14 Μαΐου 1919). Aynı haberde işgal kuvvetlerinin başındaki komutan olarak Tserulis ismi verilmektedir. Oysa bugünkü bilgilerimize göre işgalin başındaki Yunan komutanı Tsakalos'tur. Burada Embros gazetesinin hatalı haber verdiği görülür. Zira Makedonia'nın Manisa'nın işgali ile alakalı haberinde Tserulis'in İzmir'deki garnizon komutanı olduğu ve birliklerin başında Menemen'e kadar gittiği anlatılmaktadır. Tserulis, Menemen'den ileriye gitmemiş,

İşgal o dönem koşullarına uygun olarak demiryolu hattı doğrultusunda ilerlemiş, İzmir-Kasaba demiryolu güzergâhında olan Manisa işgal edilmiştir. O günlerde Yunan basınında yer alan haberlere göre Manisa merkezine gelen Yunan işgal kuvvetleri bir müddet sonra işgal hareketine devam edeceklerdir. İki kola ayrılacak Yunan işgal kuvvetlerinin bir kolu İzmir-Kasaba güzergâhını takiple Turgutlu'ya yürüyecek, diğer kol ise Manisa'dan kuzeye yönelen demiryolu hattını takiple Akhisar, Soma ve Bergama istikametinde ilerleyecektir.⁴¹

Yunan basınının aksine Türkçe gazetelerde Manisa'nın işgaline geniş yer verilmemiştir. İstanbul'da hükümet, İzmir'de Yunan sansürü ile karşı karşıya kalan Türk basınında, Manisa'nın işgali genellikle geri planda bir haber olarak neşredilmiştir. Örneğin İzmir'de yayınlanan İslahat gazetesi, Manisa'nın işgali haberini İzmir'deki işgal komutanlığının tebliğine dayanarak birkaç cümlelik haberle okuyucularına sunmuştur.⁴²

Ahenk gazetesi ise Manisa'nın işgal haberini yine İzmir'de çıkmakta olan bir Rumca gazeteden naklen satırlarına taşır:

“Yunan kuva-yı işgalıyesi kıtaatı evvelki gün Menemen'den hareketle Emiralem istasyonuna ve oradan dahi Manisa istikametine müteveccihen kabl-ez-zevâl saat on bir buçukta sancak merkezine muvasalat eylemiştir.

Menemen'den kıtaat-ı askeriye ile birlikte giden Efesos Metropoliti Yovakim Efendi ve sair memurin-i ruhaniye ve ahali-i memleket, Yunan askerini meserretle istikbal eylemiş ve en ufak bir hadisenin vukuu müşahede edilmemiştir. Asayiş-i memleket son derece şayan-ı memnuniyettir.”⁴³

Manisa'nın işgalinde birliklerin başında Tsakalos bulunmuştur. Embros gazetesi büyük ihtimalle Tserulis'in birliklerin başında ilerlemeye devam ettiğini düşünerek böyle bir bilgi vermiştir.

⁴¹ “O Elinikos Stratos is to Esoterikon tis Smirnis”, *Embros*, 14 Maiu 1919 (“O Ελληνικός Στρατός εις το Εσωτερικόν της Σμύρνης”, *Εμπρός*, 14 Μαΐου 1919).

⁴² “Vilayet Havadisi”, *İslahat*, 27 Mayıs 1919. Haber şöyledir: “*Kuva-yı İşgalıye Kumandanlığından; Evvelki gün sabahleyin Manisa şimdi Yunan askeri tarafından bilahadise işgal olundu. Ahali bilâ tefrik-i cins ve mezhep askeri hüsni suretle kabul etmiştir.*”

⁴³ “Manisa'nın İşgali”, *Ahenk*, 27 Mayıs 1919. Ahenk gazetesinde çıkan bu haber metninin sonunda parantez içinde “*Taros*” ismi bulunmaktadır. Buna göre Ahenk'in haber kaynağı o yıllarda İzmir'de yayınlanmakta olan Rumca Tharros gazetesi olmalıdır. İzmir'de yayınlanan Ahenk'in, buradaki Yunan sansürünü delebilmek için

Türk Ve Yunan Basınından Örneklerle Manisa'da İşgalin İlk Evresi (Mayıs-Haziran 1919)

Gerek Türk gerekse Yunan basınında çıkan haberlerden anlaşıldığı gibi Manisa'nın Yunan işgaline girmesi esnasında herhangi bir taşkınlık, fiili bir tepki görülmemektedir. Yunan basınında görülen haberlerin genel söylemi ise; şehirdeki gayrimüslim nüfusun Yunan askerinin gelişini bir şölen havasında kutladıkları, Türklerin de bu işgali memnuniyetle karşıladığı temeline oturtulur. Bu haberlerde Yunan basınıının propagandası yadsınamaz olsa da özellikle kent merkezi ve yakın çerçevesinde önemli sayıda gayrimüslim nüfus barındıran Manisa'da, işgal kuvvetlerine yönelik bir sevinç gösterisi yaşanması da normaldir. Şehrin Türk nüfusunun göstereceği düşünülen tepkiler ise gerek İstanbul'daki hükümet tarafından gerekse işbirlikçi yerel yöneticiler tarafından engellenmiştir. Kaldı ki yıllar süren bir muharebe döneminden yılgın bir şekilde çıkmış olan Türk halkının da içinde bulunduğu ruh hali, işgale karşı bu tepkisizliğin diğer bir nedenidir.

Manisa'nın "*bir Yunan binbaşısının emri altındaki müfreze*" tarafından işgalini haber veren Vakit, bu işgalin meşruiyetini tartışmaya açar. İlgili haberde; "*İtilaf Devletleri tarafından verilen bir tebliğ-i resmîde bahsolunan notada yalnız İzmir şehri zikredilmekte, Miralay (Zafiriyus) da İzmir ve civarı tabirini kullanmaktaydı. Hâlbuki Manisa İzmir'den 66 kilometre mesafededir*"⁴⁴ diyerek haklı bir şekilde Yunan işgalinin bu denli genişlemesinin nedenlerini tartışmaya açmaktadır.

Yine aynı günlerde özellikle İstanbul'da halk arasında dolaşmakta olan; Yunanlıların işgali durdurdukları yönündeki şayiaların asılsız olduğu da Manisa'nın işgal haberi ile bir defa daha yalanlanmıştır. Zaman gazetesinin ilgili haber metni şöyledir:

"Manisa'nın İşgali

(İzmir) şehrinin işgaliyle başlayan işgal hareketi son günlerde daha mütezâhid bir şekilde tevsî' etmeye başlamıştır. (İzmir) ahvali hakkında nezaret-i âidesine yeni bir malumat vürûd olmadığı söylenilmekle beraber Yunan kuvvetlerinin (Manisa'yı) da işgal ettikleri ve (İzmir) civarından Aydın vilayeti dâhiline elli, altmış kilometre kadar ilerledikleri

yine aynı şehirde yayınlanan Rumca bir gazeteyi kaynak gösterdiği düşünülebilir. Haber, işgal saatini Yunan gazetelerinden farklı olarak 11.30 şeklinde vermektedir.

⁴⁴ "İzmir'in İşgali/Yunan Kuvvetleri Dâhile Doğru İlerliyor", *Vakit*, 26 Mayıs 1919. Bahsedilen 66 km'lik mesafe, İzmir-Manisa arasındaki demiryolu uzunluğudur, işgaller demiryolu hatlarını takip etmektedir.

mevsûkan haber alınmıştır. Yunan kuva-yı işgalîyesinin işgal hareketini tevkif ettiğine dair deveran eden şaiyata rağmen (Manisa'nın da işgal edilmiş olması pek güzel gösteriyor ki Yunanlılar, (İzmir) ve havalisini işgal etmekte ber-devâm bulunmaktadırlar. Günler geçtikçe en mamur ve en zengin şehirlerimizden bir bir işgal edilmesi, keyfiyet-i işgalin derecesi ve mahiyeti hakkında karilerimize bir fikir verebilir zannederiz.”⁴⁵

Manisa'nın işgalinin ilk günlerinde kentte ilginç bazı gelişmeler de olur. Şehrin Osmanlı nüfusu adına konuştuğunu belirten bir yönetici; Yunan birliklerini, Manisa ve bölgesindeki nüfusu, Türk tiranlığından kurtardıkları için selamladığını ifade etmektedir.⁴⁶ Gazetede ismi verilmeyen bu yöneticinin dönemin Manisa Mutasarrıfı Hüsnü Bey olduğu düşünülebilir. Manisa'daki işgale karşı direnişi engelleyen ve işgal sürecindeki işbirliği ile kentte “Hüsniyadis” olarak anılan mutasarrıfın işgalci Yunan yönetimine yanaşmak adına böyle bir demecde bulunmuş olması ihtimali yüksektir.

Yunan işgalinin ilerleyen safhasında yine benzer şekilde Manisa'dan Yunan basımına düşen bir tebliğ daha dikkatleri çeker. Buna göre Manisa'daki yönetici yayınlamış olduğu tebliğde; Yunan ordusunca İslam inancına sahip halka saygılı olduğuna ve herhangi bir olumsuz uygulamanın yaşanmadığına dair net kanıtlara sahip olduğunu belirtmektedir.⁴⁷ Manisa yöneticisi olarak tanımlanan bu idareci şehrin Müslüman halkına yönelik yayımladığı tebliğde, Yunan ordusu idaresi altındaki İslamlara karşı mutlak güvence sağlandığını ve saygılı davranıldığını belirtmektedir.⁴⁸ Aynı haberde Türkçe

⁴⁵ “Manisa'nın İşgali”, *Zaman*, 27 Mayıs 1919

⁴⁶ “İ Elinoturkiki Sinadelfosis”, *Embros*, 17 Maiu 1919 (“Η Ελληνοτουρκική Συναδέλφοσις”, *Εμπρός*, 14 Μαΐου 1919).

⁴⁷ “Sevasmos Pros Tus Moamethanus”, *Rizospastis*, 23 Maiu 1919 (Σεβασμός Προς Τους Μωαμεθανούς, *Ριζοσπάστης*, 23 Μαΐου 1919); “Enkiklios Pros Tus Moamethanus”, *Embros*, 23 Maiu 1919 (“Εγκύκλιος Προς Τους Μωαμεθανούς”, *Εμπρός*, 23 Μαΐου 1919).

⁴⁸ *Embros* gazetesi, ilgili haberde tebliğin Manisa Müftüsü tarafından yayımlandığını belirtmektedir. Ancak *Rizospastis* gazetesinde böyle bir ifade yer almaz, tebliği yayınlayan için “*Manisa Yöneticisi*” sıfatı kullanılır. Dinî bir konuyu içermesi açısından *Embros*'un bu durumu müftüye mâl etmesi akla gelen ilk ihtimaldir. Ancak işgalin ilk döneminde Manisa Müftüsü bulunan Âlim Efendi'nin kişiliği ve işgale karşı tutumu düşünüldüğünde, silah zoruyla dahi böyle bir tebliğe imza atmayacağını söylemek yanlış olmaz. Bu çerçevede gazetelerde bir kavram karmaşasının yaşandığı

Türk Ve Yunan Basınından Örneklerle Manisa'da İşgalin İlk Evresi (Mayıs-Haziran 1919)

basına dayandırılan bilgilere göre bazı gazeteler Müslüman halka, Yunan yönetimi ile barışçıl bir şekilde yaşamasını ve işbirliği yapmalarını tavsiye etmektedir.⁴⁹

Bölgedeki Yunan işgaline karşı Türk halkı içerisinde yükselen doğal protesto tepkileri ise Yunan basınında eleştirilerin ana hedefinde yer alır. Bu gibi protestolar Yunan basınının bakışına göre yersizdir. Örneğin Embros gazetesinde yazmakta bulunan zamanın ünlü köşe yazarlarından Spiros Melas, “Türkiye’nin Egemenlik Haklarını Sorarsanız” başlıklı yazısında konu ile alakalı şu görüşlerini sıralar:

“... Eleştirilen olaylara yönelik notlar alınır ve elden ne geliyorsa yapılır. Ancak tüm yapılanlara rağmen bu işlerden memnun olmayan ve bunları protesto eden kişi nankördür... Yunan ordusu olarak ne yaparsan yap, her tarafta işgallere karşı çeşitli protesto gösterileri yapıyorlar. İzmir’in işgaline karşı protesto gösterisi oldu. Urla’nın, Manisa’nın, Aydın’ın, Kasaba’nın, Torbalı’nın, Bayındır’ın, Ödemiş’in, Menemen’in işgallerine yönelik hep protesto gösterileri oldu. Dün yine protesto vardı, Ayvalık’ın işgalini protesto ettiler. Yarın da Bergama’nın işgali protesto edilecek, bu kesin, bugün gelen telgraflar hazırlıkların yapıldığını bildiriyor... Bu; eski, büyük ve güçlü bir imparatorluğun yıkılış trajedisinin komik kısmıdır.”⁵⁰

Görüldüğü üzere Melas, Türk halkının işgallere karşı en içten gelen duyularla memleketin pek çok yerinde gerçekleştirdikleri mitingleri en basit tabirle “nankörlük” olarak nitelemektedir. Çalışma sırasında ulaşılabildiğimiz kaynaklar doğrultusunda Melas’ın bu sözlerinin, dönemin Yunan basınına protesto haberlerine karşı genel görüşünü yansıttığını söylemek yanlış olmaz.

---

söylenbilir. Bize göre böyle bir tebliğin Manisa Müftüsü Âlim Efendi tarafından yayınlanması mümkün değildir. Bunun “Manisa Yöneticisi” Mutasarıf Hüsnü Bey tarafından yayınlanmış olması akla gelen ilk ihtimaldir.

⁴⁹ “Enkiklios Pros Tus Moamethanus”, Embros, 23 Maiu 1919 (“Εγκύκλιος Προς Τους Μωαμεθανούς”, Εμπρός, 23 Μαΐου 1919).

⁵⁰ Spiros Melas, “Erotes Pros ta Kiriarihika Dikeomata tis Turkias”, Embros, 22 Maiu 1919 (Σπύρος Μελάς, “Ερωτες Προς τα Κυριαρχικά Δικαιώματα της Τουρκίας”, Εμπρός, 22 Μαΐου 1919).

Öte yandan Türk basınında zaman zaman çıkan ve gerek Yunan işgal kuvvetlerinin gerekse bazı yerli Rum unsurlarının bölgede bir takım uygunsuz davranışlarda bulduklarına yönelik haberler de Yunan basının dikkatinden kaçmaz. Bunlar hızlı bir şekilde yalanlanarak aslında Yunan ordusunun oldukça disiplinli bir duruş sergilediği okuyuculara aktarılmaktadır. Bu çerçevede aynı günlerde Vakit gazetesinde yer aldığı belirtilen, Manisa ve Menemen'deki Rumlar tarafından buralardaki camilerin tahrip ve istismar edildiğine yönelik haber, gerek Yunan gerekse İstanbul'daki Rumca gazeteler tarafından hızla ve kesin bir dille yalanlanmıştır.⁵¹

Haziran ayı başlarında Paris'ten gelen haberler doğrultusunda Yunan işgal kuvvetlerinin kısmi olarak geri çekilmeye başlaması bölgede ve Türk basınında bir umut dalgası yaratmıştır.⁵² Yunan askerleri tarafından Manisa civarında ilk tahliye edilen yer Akhisar olmuştur.⁵³ Bölgeden gelen tebliğler çoğu zaman naklen okuyucuyla paylaşılır. Bu tebliğlerden biri o günlerde Hüdâvendigâr Vilayetinden gelen resmi tebliğdir. Buna göre:

*“Bundan evvel Akhisar kazasını işgal etmiş olan Yunan kuva-yı işgaliyesi, bugün sabaha karşı Akhisar'ı terk ve tahliye ederek çekilmiştir. Akhisar'ın asker-i Osmaniye tarafından işgali Soma cephesi kumandanlığına emrolunmuştur. Aydın'daki Yunan kuva-yı işgaliyesine ait eşya ve erzakın dahi İzmir'e nakledilmekte olduğu son saatte alınan haberlerden müstebân olmaktadır.”*⁵⁴

Bu gibi haberler bölgede doğal olarak şayiaları da beraberinde getirmiş, insanlar içlerinde taşıdıkları kimi ümitleri yüksek sesle dillendirmiştir. Bu çerçevede Akhisar ve Ahmetli'nin tahliyesinden sonra Manisa'nın da tahliye edileceği gibi haberler dolaşmaya başlamıştır.⁵⁵ Oysaki bu tahliyeler aslında taktik geri çekilmelerdir ve ilerleyen günlerde Yunan işgal kuvvetleri bu bölgelere yeniden ve bu defa daha kuvvetli olarak döneceklerdir.

⁵¹ “Turkika Psevdi”, *Rizospastis*, 31 Maiu 1919 (“Τουρκικά Ψευδή”, *Ριζοσπάστης*, 31 Μαΐου 1919).

⁵² “İşgali Tahliye Takip Ediyor/Akhisar'ın Tahliyesinde”, *Zaman*, 13 Haziran 1919.

⁵³ “İzmir'de Vaziyet”, *İstiklâl*, 13 Haziran 1919; “İzmir ve Ayvalık'ta/Akhisar'ı Tahliye Eden Yunan Kuvvetleri Bergama Üzerine Çekiliyor”, *Vakit*, 13 Haziran 1919.

⁵⁴ “Akhisar'ın Tahliyesi Hakkında Tebliğ”, *Sabah*, 14 Haziran 1919.

⁵⁵ “Tahliye Edilen Kasabalarımız”, *Sabah* 13 Haziran 1919; “İzmir ve Tahliye Haberleri”, *Yeni Gazete*, 13 Haziran 1919; “İzmir Mülhakatının Tahliyesi”, *Yeni Gazete*, 14 Haziran 1919.

Türk Ve Yunan Basınından Örneklerle Manisa'da İşgalin İlk Evresi (Mayıs-Haziran 1919)

Manisa ve çevresindeki Yunan işgalinin, bölgede yaşayan Türk halkı açısından doğal bir sonucu da insanların memleketlerini terk etmeleri olmuştur. “*Türkler Ayrılıyor*” diyen Embros, ilgili haberinde Yunan ilerleyişi karşısında Türklerin kalabalık bir şekilde Balıkesir ve buraya bağlı yerleşimler ile Ankara’ya kaçmakta olduklarını bildirmektedir. Habere göre o güne kadar sadece Bergama’dan 7 bin kadar Türk göç etmiştir. Haberin devamında Balıkesir’de çıkan “*Söz*” gazetesine dayandırdığı bir bilgiyi de okuyucularıyla paylaşan Embros, o günlerde Balıkesir bölgesinde Manisa, Menemen, Akhisar, Bergama, Edremit ve Burhaniye’den gelen kalabalıkların bulunduğunu bildirmektedir.⁵⁶

İlerleyen günlerde ise işgalin kabullenildiği ve hayatın görece normale dönmeye başladığı yolunda haberler yapılmıştır. Örnek olarak Haziran ayı başlarında Manisa’dan gelen haberler hapishaneden kaçan suçluların yakalanması yahut şehirde görev yapan veterinerlerin ücretlerinin artırılması gibi konuları içermektedir.⁵⁷

Haziran ayı ortalarına doğru ise artık işgal tamamen kabullenilmiş gösterilmektedir. Manisa’daki askeri idare, tüm askeri depoları Yunan mercilere devrederek çekilmiştir.⁵⁸

Sonuç

Manisa’nın işgaline yönelik haber akışına Türk basını açısından bakıldığında durum pek de iyi görünmemektedir. Zira bölge işgal altındadır ve haber alma-verme kaynakları oldukça kısıtlanmıştır. Yunanlılar ise işgalci konumundadır ve yerli Rumlar tarafından güçlü bir şekilde desteklenmiştir. Bu çerçevede Yunan basını hem daha büyük bir serbestlik içerisinde çalışabilmekte hem de daha geniş haber kaynaklarına sahip bulunmaktadır. Yayınladıkları haberleri de doğal olarak kendi menfaatleri doğrultusunda propaganda amaçlı da kullanmışlardır.

Yunan basınında işgalle ilgili oldukça olumlu haberlerin bulunduğu ilk periyotta yer alan haberlerin satır araları okunduğunda Türk Millî Mücadelesi için de oldukça önemli bilgi

⁵⁶ “İ Turki Fevgun”, *Embros*, 27 Maiu 1919 (“Οι Τούρκοι Φεύγουν”, *Εμπρός*, 27 Μαΐου 1919).

⁵⁷ “Havadis-i Vilayet”, *Ahenk*, 3 Haziran 1919; “Havadis-i Vilayet”, *Ahenk*, 6 Haziran 1919.

⁵⁸ “Ο Stratos Mas en Mikrasia”, *Makedonia*, 25 Maiu 1919 (“Ο Στρατός Μας εν Μικρασία”, *Μακεδονία*, 25 Μαΐου 1919).

kısıntıları içerdiği söylenebilir. Özellikle Mayıs ayının ikinci yarısıyla birlikte Yunan basınının bölge ile alakalı haberlerinin bazı kısımlarında “direnış”, “efe”, “zeybek” gibi kelimelerin yavaş yavaş belirmeye başladığı görülür. Bu da bölgede Yunan işgaline karşı silahlı direniş hareketlerinin teşkilatlanma çabalarına işaret etmektedir.

Çalışma süresince ulaşabildiğimiz Türk basını örneklerini tamamen gözden geçirme şansı bulduk. Bu çerçevede Türk basınında işgal haberlerinin yeri elbette geniştir. Ancak örneğin Manisa’nın işgali hakkında yoğun bir haber akışı yoktur. Hatta bir gazetede Manisa’nın işgalinin bildirildiği haberin hemen altında bulunan satırlarda; İzmir’deki yabancı sinemaların açırken, Türklere yönelik işleyen sinemaların neden kapalı oldukları tartışılmaktadır. Aslında bu küçük örnekler çoğaltılabilir ki bunlar, Türk kamuoyunun içinde bulunduğu ruh halini de yansıtır niteliktedir.

Bir taraftan işgal haberleri ve bunlara yönelik tepkiler verilirken diğer taraftan gündelik yaşamın devam ettiği bir durum söz konusudur. Aslında bu durum toplumumuzun nasıl bir duygusal dönem geçirdiğini ve tabanın sosyolojisini de gözler önüne serer. İzmir ve çevresinin işgal edildiği ve bu işgallerin çoğu zaman sükûnetle kabul ettirildiği bu günlerde, İstanbul Hükümeti aldığı kararlarla işgal karşıtı teşkilatlanmaların önünü kesmek için çabalarırken, Anadolu’da bulunan Mustafa Kemal Paşa ise tüm gücüyle işgallere karşı protestoların artırılması ve kamuoyunun dikkatinin çekilmesi için çalışmalarını yoğunlaştırmış bulunuyordu. Millî Mücadele dönemi gazetelerindeki haberler, Mustafa Kemal Atatürk ve arkadaşlarının o günün şartlarında ne denli zor bir işi başardıklarını, insanların kafalarında yavaş yavaş belirmeye başlayan direniş fikrinin çok zor koşullar altında nasıl organize edildiğini de anlatır. Millî Mücadele’nin 100. yılında, Anadolu’nun çeşitli yerlerinde yanmaya başlayan mücadele ateşlerinin, emperyalist işgale karşı nasıl bir yangın halini aldığını göstermesi açısından dönem basınının hem Türk hem dünyadan örneklerle incelenmesi, bu mücadele yıllarını anlamamız açısından mühimdir.

Kaynakça

Gazeteler

a. Türkçe Gazeteler

Ahenk (İzmir)

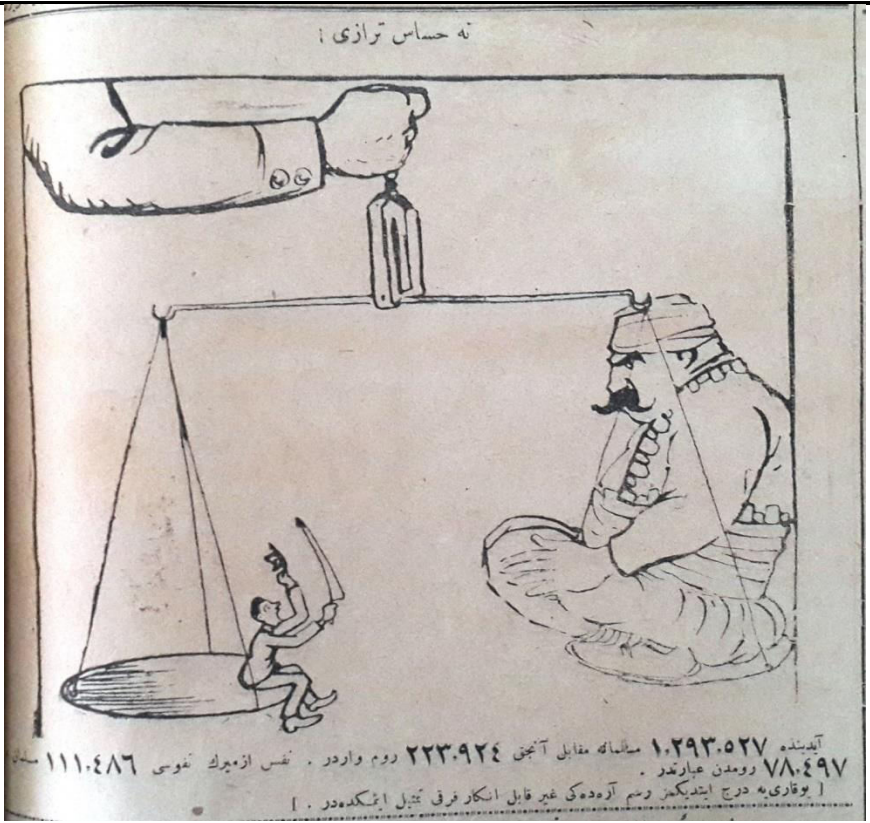
Alemdar (İstanbul)
Hadisat (İstanbul)
Islahat (İzmir)
İleri (İstanbul)
İstiklâl (İstanbul)
Memleket (İstanbul)
Sabah (İstanbul)
Vakit (İstanbul)
Yeni Gazete (İstanbul)
Zaman (İstanbul)

b. Yunanca Gazeteler

Embros/Εμπρός (Atina)
Makedonia/Μακεδονία (Selanik)
Rizospastis/Ριζοσπάστης (Atina)

Diğer Kaynaklar

- Akdeniz, M. (2018), "Bir Rum Eğitimcinin Gözünden 19. Yüzyıl Sonlarında Manisa Ve Civar Köylerinde Nüfus Ve Eğitim", *Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, C: 16, S: 3, Ss. 465-482.
- Aydın Vilayet Salnâmesi* (1879).
- Bilgi, N. (2001), "1842 Yılında Saruhan Sancağı'nın Nüfusu Ve İdarî Bölünüşü", *Manisa Araştırmaları*, S: 1, Ss. 87-122.
- Cunet, V. (1894), *La Turquie D'asie*, C: 3, Paris.
- Emecen, F. M. (1989), *Xvi. Yüzyılda Manisa Kazâsı*, Ttk Yay., Ankara.
- Hronologio Polemikon Gegonoton Tu Eliniku Ethnos (490 P.H.-1953)* (2014), Arhia Geniku Epiteliu Stratu, Athina (*Χρονολόγιο Πολεμικών Γεγονότων Του Ελληνικού Έθνους (490 Π.Χ.-1953)*) (2014), Αρχεία Γενικού Επιτελείου Στρατού, Αθήνα).
- Köklü, N. (1970), *Düñkü Manisa*, İkinci Kitap, Ankara.
- Sarihan, Z. (1993), *Kurtuluş Savaşı Günlüğü*, C: 1, 3. Baskı, Ttk Yay., Ankara.
- Türk İstiklâl Harbi* (1999), C: 2, K: 1, 3. Baskı, Atase Yay., Ankara.

“Ne Hassas Terazi!”, *İleri*, 18 Mayıs 1919. Aydın Vilayeti’ndeki nüfus durumunu esprili bir şekilde okuyucularına sunan karikatür. Rum nüfusu temsil eden karakter oldukça küçük cüssesine rağmen Türk’e ağır basmaktadır. Resim altı yazısında: “Aydın’da 1.293.527 Müslüman’a mukabil ancak 223.924 Rum vardır. Nefs-i İzmir’in nüfusu 111.486 Müslüman 78.497 Rum’dan ibarettir. Yukarıya derç ettiğimiz resim aradaki gayr-ı kabil-i inkâr farkı temsil etmektedir” şeklinde açıklama bulunmaktadır.

Türk Ve Yunan Basınından Örneklerle Manisa'da İşgalin İlk Evresi (Mayıs-Haziran 1919)

1 0 0 5 7
μεγάλην

1 1 1
ήτος συν
επιτάκτου
αυτού;

μειών δ

πορορ-

Ν ΟΙΚΟΝ

Ελευθέρι
και Ζωο-
παιή Δι-
εία. Μ.
τά ραφι-
αίων τή
Νερά Σπ-
30.

α. Μεί π

ΤΡΟΥ.

4^Η ΠΡΩΓΙΝΗ

ΟΙ ΕΛΛΗΝΕΣ ΚΑΤΕΛΑΒΟΝ ΤΗΝ ΜΑΓΝΗΣΙΑΝ

ΜΙΑ ΠΡΟΚΗΡΥΞΙΣ ΤΟΥ ΙΤΖΕΤ ΒΕΗ

ΣΜΥΡΝΗ, 13 Μαΐου. — (13. ηλ. «Εμπόρ.») Τήν πρωίαν τής Κυριακής τῶ Ἰουν παζίκων εὐταχμα ὑπὸ τῶν κ. Τασουόγλου κατέλαβε τὴν Μαγνησίαν ἐν μέσῳ ἀκρατήτου ἐνθουσιασμοῦ τοῦ Ἑλληνικοῦ πληθυσμοῦ.

Ἰσχυρὰ τὴν κατάληψιν περιέσπει καὶ ὁ Μητροπολίτης Ἐφέσου.

Ἐὰ εἰς Ἑλληνικὴν Ἐφεσον προσέλασαν Ἰταλικὰ στρατεύματα ἀπεσφύρησαν εἰς Νέαν Ἐφεσον, ἠπόθεν ἀπέστειλε ἑρωαίται δέματα ἕτε ἕξ ἀποσυρθῶν.

Ἐὶ θεωρητικὸν «Λήμνος» περιτολαὶ ἔξωθεν τῶν Ἰουδιων, τῶν ἠπείων ἢ κατέλαψεν ὑπὸ τοῦ Ἑλληνικοῦ στρατοῦ ἀπέστειλε.

ΛΙ ΣΥΣΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΒΑΛΗ

ΣΜΥΡΝΗ, 13 Μαΐου. — (13. ηλ. «Εμπόρ.») Ὁ Βαλῆς τῆς Σμύρνης ἔθηκε ἀπέστειλε τηλεγραφικῶς μακρὰν ἐγκύκλιον πρὸς τὰς ἀρχὰς τοῦ ἑσωτερικοῦ τοῦ νομοῦ Ἰωνίου, ὅπως τηρήσουν σεβασμὸν πρὸς τὰ προσελθόντα Ἑλληνικὰ στρατεύματα, καὶ ἀναφερῆσιν τὴν δῆρσιν τῆς τάξεως.

Ὁ Ἰζέτ προσέφερε ἐν τῇ ἐγκυκλίῳ του ἕτε τὸ Τουρκικὸν ζήτημα ἕξ κανονισμοῦ ὑπὸ τῆς ἀσκήψεως τῆς Βιρηνῆς.

ΑΔΕΛΦΟΠΟΙΗΣΙΣ

ΣΜΥΡΝΗ, 13 Μαΐου. — (13. ηλ. «Εμπόρ.») Αἱ ἐκ τοῦ ἑσωτερικοῦ εἰδήσεις εἶνε εὐχάριστοι. Πανταχοῦ ἡ ἀπέκτασις τῆς Ἑλληνικῆς κυριαχίας γίνεται δεκτὴ μετὰ εὐχαριστήσεως καὶ παρὰ τῶν Τουρκικῶν πληθυσμῶν, οἵτινες ἀδελφοποιούνται μετὰ τῶν Ἑλλήνων. Οἱ φανατικοὶ Τούρκοι ἀπομακρύνονται ἐκ τῶν πόλεων.

ΣΤΡΑΤΗ ΓΟ
ΚΑΤΑ ΤΟ

ΚΙΕΝ) ΠΟΛ
(18. ηλ. «Εμπόρ.» ἐνταῦθα, ἕτε ὁ στρατὸς Γρηγορίου τοῦ Σάου καὶ ἀπονεστάτη σεδέκων.

Ὁ ἀπαμειβόμενος τὴν περιφῆ δὲ λάβει μερὶ τῆς μάχης τῆ τῶν Συμβολῶν ΠΑΡΙΣΙΟΙ, 19. πρῶτο). — Ὁ Μα Ρουσίας ἐν Παρισίον τὴν ἀλήθειαν σὰν ἀπὸ τῆς ἀναγνωρίσεως τῆς Ὁ Κροῦσκου τοῦ ἐν ἰδίον τῆ δεινήσει; τῆς.

ΤΑ ΣΟΒΙΕΤ

Ἐκὸς ὁ πληθὸς ἐκθέρνησαν, ἐ τῶν Ρωσικῶν θυμῶν ὡς ἂν Ἑλλᾶδα ἀντιτιναι νὰ ἀναργρεῖν ἐπιτιμηθῶν καὶ τὴν εἰσικῶν προδόντες τὸν ἀπῆλιν, ζή

ΟΙ ΤΟΥΡΚΟΙ ΕΥΧΑΡΙΣΤΗΜΕΝΟΙ ΕΚ ΤΗΣ ΚΑΤΟΧΗΣ

ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΕΩΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΞΕΝΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ

Yunanca Embros gazetesinin 14/27 Mayıs 1919 tarihli nüshasında yer alan Manisa'nın işgal haberi.

مغنیسانک اشغالی

(از میر) شهرتک اشغالیله باشلایان اشغال حرکتی سوک کونلرده داهما متزایا- برشکلده توسع ایتمک باشلامشدر . (از میر) احوالی حقنده نظارت عأده سنه یکی بر معلومات وارد اولمادینی سوبله نیلمکله برابر یونان قوتلرینک (مغنیسا) ینده اشغال ایتمکلی و (از میر) جوارندن آیدین ولایتی داخلنه دوغرو الی، التمش کیلومتر قدر ایله دکلری موثوقاً خبر التمشدر . یونان قوای اشغالیه سنک، اشغال حرکتی توقیف ایتمکینه دائر دوران آیدین شایعاته رغماً (مغنیسا) نکده اشغال ایتمش اولمادینی کوزل کوستر- بیورکه یونانلیر، (از میر) وحوالیسی اشغال ایتمکده بردوام بولونمقده درلر . کونلر کچدیجه اک معمورواک زنگین شهرلرینک برربر اشغال ایلمسی، کیفیت اشغالک درجه سی وماهیتی حقنده قارلریمزه بر فکر و بره- بیلیر ظننده بز .

*

منیسانک اشغالی

یونان قوای اشغالیه سی قطعانی اولکی کون منمندن حرکتله اهرطالم استاسیونینه واوراندن دخی مغنیسا انتقامته متوجهماً قبل الزوال ساعت اون بر بمقده سنجاق مرکزینه مواصلت ایلمشدر .

منمندن قطعات عسکریه ایله برلک . کیدن آفسوس میتره پیلدی یواکیم آقندی و سائر مأمورین روحانیه و اهالی مملکت یونان عسکرینی ممرتله استقبال ایلمش والک ارفق بر حاتمک وقوعی مشاهه . ایلمشدر . آسالمش مملکت صرک درجه شایان منونیتدر . (تاروس) -- فرانسه دولت قهضمه سنک برنجی

“Manisa'nın İşgali” haberleri. Zaman, 27 Mayıs 1919; Ahenk, 27 Mayıs 1919.